

บทที่ 3

ลูกหนี้และตัวเงินรับ

หัวเรื่อง

- การรับรู้ลูกหนี้
- การตีราคาลูกหนี้
- ลูกหนี้ที่เก็บเงินไม่ได้
- ลูกหนี้ที่จะนำมาพิจารณาหนี้สงสัยจะสูญ
- การตัดจำหน่ายหนี้สูญ
- การรับชำระเงินจากลูกหนี้ที่ได้ตัดจำหน่ายเป็นสูญ
- ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญเกินความต้องการ
- รายการประมาณการที่อาจเกิดขึ้น
- ประมาณการรับคืนและจำนวนที่ลดให้
- ค่าใช้จ่ายในการเรียกเก็บหนี้
- การรับรู้ตัวเงินรับ
- ตัวเงินรับออกจำหน่ายตามมูลค่าที่ตราไว้
- ตัวเงินรับออกจำหน่ายต่างจากมูลค่าที่ตราไว้
- ตัวเงินรับ-กรณีพิเศษ
- การตีราคาตัวเงินรับ
- การใช้บัญชีลูกหนี้และตัวเงินรับในการหาเงินสด

- การนำบัญชีลูกหนี้ไปค้ำประกันเงินกู้
- การโอนบัญชีลูกหนี้
- การขายบัญชีลูกหนี้
- การขายบัญชีลูกหนี้โดยผู้ขายไม่ต้องรับผิดชอบในหนี้สูญ
- การขายสินค้าด้วยบัตรเครดิต
- การขายบัญชีลูกหนี้โดยผู้ขายรับผิดชอบในหนี้สูญ
- การขายลดตัวเงินรับ
- ตัวขาดความเชื่อถือ
- การแสดงรายการในงบการเงิน

ลูกหนี้ (Receivables) หมายถึงสิทธิเรียกร้องจากบุคคลอื่น ไม่ว่าจะ เป็นในรูปแบบเงินสด สินค้าหรือบริการสำหรับวัตถุประสงค์ในการจัดทำงาน การเงิน ลูกหนี้จะจัดให้อยู่ในกลุ่มสินทรัพย์หมุนเวียน (Current or short term) หรือไม่หมุนเวียน (Noncurrent or Long-term) ก็ได้ ลูกหนี้ที่จัดให้อยู่ในกลุ่มหมุนเวียนหมายถึงลูกหนี้ที่กิจการคาดว่าจะเก็บเงินได้ภายใน 1 ปีหรือระหว่างรอบระยะเวลาดำเนินงานปัจจุบัน (Current operating cycle) ของกิจการ แล้วแต่ระยะเวลาใดจะยาวกว่า ลูกหนี้ นอกจากนี้จะจำแนกเป็นรายการไม่หมุนเวียน ลูกหนี้ในงบดุลอาจจำแนก เป็นลูกหนี้การค้าหรือลูกหนี้ที่ไม่ใช่ลูกหนี้การค้า

การบันทึกบัญชีเกี่ยวกับส่วนลดเงินสดมี 2 วิธี คือ

- (1) บันทึกขายด้วยจำนวนที่ไม่หักส่วนลด (Gross Method) ซึ่ง เป็นยอดก่อนหักส่วนลดเงินสด วิธีนี้จะบันทึกส่วนลดเงินสด เมื่อลูกค้าจ่ายชำระภายในเวลาที่ได้ส่วนลด
- (2) การบันทึกยอดขายด้วยจำนวนสุทธิ (Net Method) หมายถึง ยอดหลังจากหักส่วนลดเงินสดแล้ว วิธีนี้จะบันทึกส่วนลดเงินสดถ้าลูกค้าไม่มาชำระหนี้ภายในเวลาที่ได้ส่วนลด

ตัวอย่างที่ 3-2 ต่อไปนี้เป็นตัวอย่างการบันทึกบัญชีทั้งสองวิธี สมมติว่าบริษัทเกษตร ซื้อสินค้าจากบริษัทหนนทรีด้วยราคา 1,000 บาท เงื่อนไข 2/10, n/30 บริษัทหนนทรี จะบันทึกการขายเชื่อดังนี้

วิธีไม่หักส่วนลด (Gross Method)		วิธีจำนวนสุทธิ (Net Method)	
☐ ขายสินค้าเป็นเงินเชื่อ 1,000 บาท เงื่อนไข 2/10, n/30			
ลูกหนี้	1,000	ลูกหนี้ (1,000x.98)	980
ขาย	1,000	ขาย	980
☐ รับชำระหนี้จากลูกหนี้ 1,000 บาท ภายในระยะเวลาที่ได้รับส่วนลด			
เงินสด	980	เงินสด	980
ส่วนลดจ่าย	20	ลูกหนี้	980
ลูกหนี้	1,000		
☐ ถ้าลูกหนี้มาชำระหนี้เมื่อเลยกำหนดเวลาที่ได้รับส่วนลดแล้ว			
เงินสด	1,000	ลูกหนี้	20
ลูกหนี้	1,000	ส่วนลดจ่ายที่ได้รับคืน	20
		เงินสด	1,000
		ลูกหนี้	1,000

การปรับปรุงเมื่อสิ่งงวดบัญชี

ตัวอย่างที่ 3-3 บริษัทหนนทรี มียอดลูกหนี้คงเหลือ 2 ล้านบาท ทั้งหมดขายด้วยเงื่อนไข 2/10, n/30 บริษัทบันทึกยอดขายเชื่อตาม Gross method สิ้นปีบริษัทคาดคะเนว่าลูกหนี้ 60% จะมาชำระหนี้ภายในระยะ

เวลาที่ได้รับส่วนลด บริษัทหนนทรี จะบันทึกรายการปรับปรุง ณ วันที่ 31 ธันวาคม ปี 25+8 ดังนี้

Gross method

ส่วนลดจ่าย $[2,000,000(.02)(.60)]$	24,000
ประมาณการส่วนลดจ่าย.....	24,000

บัญชีประมาณการส่วนลดจ่ายจะนำไปหักจากยอดลูกหนี้คงเหลือระหว่างปี 25+9 หากกิจการประมาณส่วนลดจ่ายได้ถูกต้อง การบันทึกรายการรับชำระหนี้ระหว่างปี 25+9 จะทำได้ดังนี้

ประมาณการส่วนลดจ่าย.....	24,000
เงินสด.....	1,176,000
ลูกหนี้ $[2,000,000(.60)]$	1,200,000

ตัวอย่างที่ 3-4 สมมติว่าสิ้นปี 25+5 บริษัทหนนทรีมีลูกหนี้จำนวน 980,000 บาท ซึ่งบันทึกด้วยยอดสุทธิ ตามเงื่อนไข 2/10, n/30 ซึ่งส่วนลดจ่ายได้หมดอายุลงแล้ว การปรับปรุงรายการ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 25+5 มีดังนี้

Net method

ลูกหนี้ $(.02)(980,000/.98)$	20,000
ส่วนลดจ่ายที่ได้รับคืน	20,000

ลูกหนี้ที่เก็บเงินไม่ได้

วิธีการบันทึกให้เลือกใช้มี 2 วิธีคือ

- (1) วิธีการตัดจำหน่ายโดยตรง (Direct Write-Off Method)
- (2) วิธีตั้งค่าเผื่อ (Allowance Method)

วิธีตัดจำหน่ายโดยตรง

จะไม่มี การจดบันทึกหนี้ที่เรียกเก็บไม่ได้จนกว่าจะมีหนี้สูญเกิดขึ้นจริง การบันทึกผลขาดทุนจะเดบิตหนี้สูญ (Bad debt expense) ซึ่งเป็นบัญชีค่าใช้จ่ายและเครดิตลูกหนี้ เหมาะในกรณีดังต่อไปนี้

- * จำนวนลูกหนี้ที่เรียกเก็บไม่ได้มีจำนวนน้อยหรือไม่มีนัยสำคัญต่อกิจการ
- * บริษัทที่เปิดดำเนินงานเป็นปีแรก หรือ
- * เพิ่งเข้าสู่ธุรกิจประเภทใหม่ จึงยังไม่สามารถหาหลักเกณฑ์สำหรับการประมาณหนี้ที่เรียกเก็บไม่ได้

ตัวอย่างที่ 3-5 การบันทึกบัญชีเพื่อตัดจำหน่ายลูกหนี้-บริษัทแอล จำกัด จำนวน 20,000 บาท เนื่องจากไม่มาชำระหนี้จึงทำได้ดังนี้

หนี้สูญ.....	20,000
ลูกหนี้-บริษัทแอล จำกัด.....	20,000

วิธีตั้งค่าเพื่อ

* การประมาณเป็นร้อยละของยอดขาย (งบกำไรขาดทุน)

ยอดขายที่จะนำไปเปรียบเทียบกับจำนวนลูกหนี้ที่เก็บไม่ได้ อาจใช้การประมาณดังนี้

- **ร้อยละของยอดขายรวม** โดยถือว่าการขายเป็นรายการที่ก่อให้เกิดลูกหนี้และอัตราส่วนของการขายสัมพันธ์กับจำนวนหนี้ที่เก็บไม่ได้
- **ร้อยละของยอดขายเชื่อ** โดยถือว่ายอดขายเชื่อสัมพันธ์โดยตรงกับลูกหนี้ ส่วนการขายเงินสดไม่ก่อให้เกิดลูกหนี้แต่ประการใด

ตัวอย่างที่ 3-6 บริษัทหนนทรี จำกัด ประมาณจากประสบการณ์ในอดีตว่า จะมีลูกหนี้ที่เรียกเก็บไม่ได้ 2% ของยอดขายเชื่อ ถ้าบริษัทหนนทรีมียอดขายในปี 25+8 เท่ากับ 500,000 บาท โดยแบ่งเป็นยอดขายสด 100,000 บาท ที่เหลือเป็นยอดขายเชื่อ การบันทึกค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับหนี้สูญเป็นร้อยละของยอดขายเชื่อ ทำได้ดังนี้

หนี้สงสัยจะสูญ $[400,000 \times .02]$	8,000
ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ	8,000

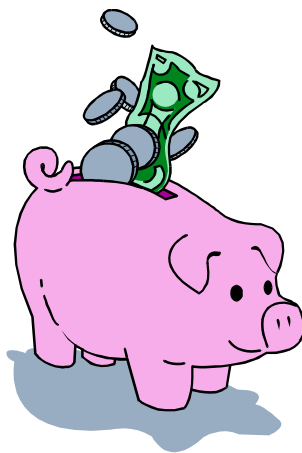
* การประมาณเป็นร้อยละของลูกหนี้ (งบดุล)

ตัวอย่างที่ 3-7 Single composite rate จากตารางที่ 3-1 สมมติว่า บริษัทหนนทรีใช้อัตราส่วน 5% สำหรับการประมาณหนี้ที่เรียกเก็บไม่ได้ ดังนั้นยอดคงเหลือของบัญชีค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญที่ต้องการ ณ วันสิ้นงวดคือ 54,700 บาท ($.05 \times 1,094,000$) การบันทึกรายการปรับปรุงทำได้ดังนี้ (สมมติยอดคงเหลือของบัญชีค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญก่อนปรับปรุงเท่ากับ ศูนย์)

หนี้สงสัยจะสูญ	54,700
ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ	54,700

ตัวอย่างที่ 3-8 ประมาณจากอายุของลูกหนี้ วิธีนี้บริษัทจะประมาณหนี้ที่เรียกเก็บไม่ได้จากอัตราส่วนต่าง ๆ ตามอายุลูกหนี้ ดังที่แสดงในตารางที่

3-1

ตารางที่ 3-1 แสดงอายุลูกหนี้ของบริษัทหนนทรี จำกัด

บริษัทหนนทรี จำกัด					
ตารางอายุลูกหนี้					
รายชื่อลูกค้า	ยอดคงเหลือ 31 ธค.	ไม่เกิน 60 วัน	61-90 วัน	91-120 วัน	เกิน 120 วัน
ร้านสบายใจ	196,000	160,000	36,000		
บริษัทผูกพัน จำกัด	640,000	640,000			
ห้างหุ้นส่วนมากทรัพย์	110,000				110,000
บริษัทหนนทรีการค้า จำกัด	148,000	60,000		28,000	
	<u>1,094,000</u>	<u>920,000</u>	<u>36,000</u>	<u>28,000</u>	<u>110,000</u>
สรุป					
อายุ	จำนวน	ร้อยละลูกหนี้ที่คาดว่าจะเรียกเก็บไม่ได้		จำนวนที่ประมาณว่าจะเรียกเก็บไม่ได้	
ไม่เกิน 60 วัน	920,000	4%		36,800	
61-90 วัน	36,000	15%		5,400	
91-120 วัน	28,000	20%		5,600	
เกิน 120 วัน	110,000	25%		27,500	
ยอดคงเหลือของบัญชีค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ ณ วันสิ้นงวด				<u>75,300</u>	

การบันทึกรายการปรับปรุงทำได้ดังนี้

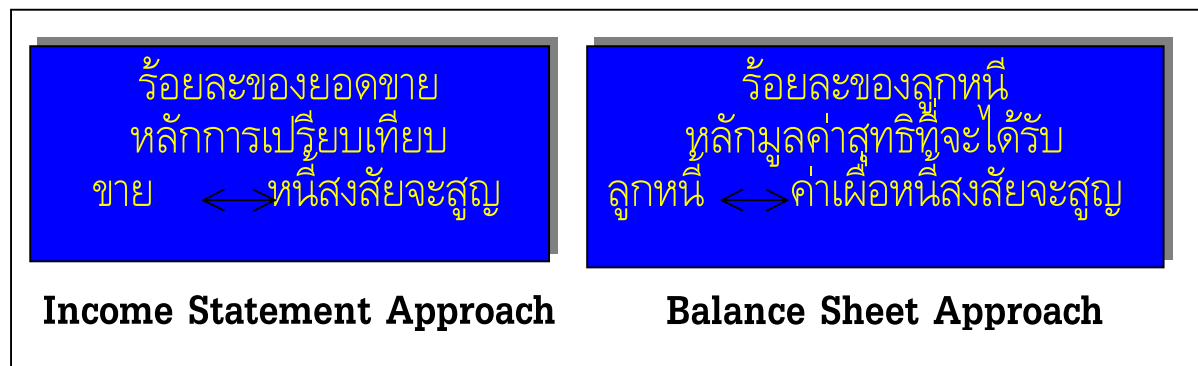
หนี้สงสัยจะสูญ 75,300

ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ 75,300

จากโจทย์เดิมแต่สมมติว่าค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญมียอดดุลเครดิตยกมาก่อนการปรับปรุง 1,600 บาท ในกรณีนี้จำนวนค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญที่ต้องปรับปรุงเพิ่มจะเท่ากับ 73,700 บาท (75,300-1,600) การบันทึกบัญชีเป็นดังนี้

หนี้สงสัยจะสูญ 73,700

ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ 73,700

ภาพที่ 3-1 เปรียบเทียบการประมาณหนี้ที่คาดว่าจะเรียกเก็บไม่ได้

การตัดจำหน่ายหนี้สูญ

เมื่อกิจการได้ทวงถามหนี้จากลูกหนี้จนถึงที่สุดแล้ว ลูกหนี้ก็ยังไม่มาชำระหนี้ การตัดจำหน่ายลูกหนี้เป็นสูญจะแบ่งออกเป็น 2 กรณี คือ

- (1) กิจการได้ดำเนินการตามเงื่อนไขที่กำหนดในกฎหมายภาษีอากรแล้ว
- (2) กิจการคาดหมายได้ค่อนข้างแน่ว่าลูกหนี้จะไม่มาชำระหนี้แต่ยังตัดจำหน่ายตามกฎหมายภาษีอากรไม่ได้

ตัวอย่างที่ 3-9 สมมติว่าในวันที่ 31 ธันวาคม 25+4 บริษัทหนนทรี จำกัด มียอดคงเหลือของบัญชีค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญทางด้านเครดิตเท่ากับ 2,000 บาท บริษัทตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ เท่ากับ 2% ของลูกหนี้สิ้นงวด ซึ่งมีจำนวน 600,000 บาท การปรับปรุงรายการ ณ วันสิ้นงวดบัญชี มีดังนี้

หนี้สงสัยจะสูญ	10,000*
ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ	10,000
* $[600,000(.02) - 2,000]$	

บริษัทหนนทรี จำกัด

งบกำไรขาดทุน

สำหรับปีสิ้นสุด 31 ธันวาคม 25+4 (บาท)

ค่าใช้จ่าย:

หนี้สงสัยจะสูญ	10,000
----------------	--------

บริษัทนนทรี จำกัด

งบดุล

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 25+4 (บาท)

ลูกหนี้	600,000	
หัก ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ	<u>12,000</u>	588,000

สมมติต่อมาในปี 25+5 บริษัทนนทรี ได้ตัดจำหน่ายลูกหนี้เป็นสูญจำนวน 400 บาท การบันทึกบัญชีจะแบ่งออกเป็นสองกรณี คือ

กรณีเข้าข่ายกฎหมายภาษีอากร		กรณีไม่เข้าข่ายกฎหมายภาษีอากร	
หนี้สูญ	400	ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ	400
ลูกหนี้	400	ลูกหนี้	400
ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ	400		
หนี้สงสัยจะสูญ	400		

สมมติว่าสิ้นปี 25+5 บัญชีลูกหนี้มียอดคงเหลือ 800,000 บาท บริษัทนนทรี จะบันทึกการหนี้สงสัยจะสูญเพิ่มขึ้นดังนี้

หนี้สงสัยจะสูญ	4,400*
ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ	4,400

* $[800,000(.02) - (12,000 - 400)]$

บริษัท นนทรี จำกัด

งบกำไรขาดทุน

สำหรับปีสิ้นสุด 31 ธันวาคม 25+5 (บาท)

กรณีเข้าข่ายกฎหมายภาษีอากร	กรณีไม่เข้าข่ายกฎหมายภาษีอากร
ค่าใช้จ่าย:	ค่าใช้จ่าย:
หนี้สูญ 400	
หนี้สงสัยจะสูญ (4,400-400) 4,000	หนี้สงสัยจะสูญ 4,400

บริษัท นนทรี จำกัด

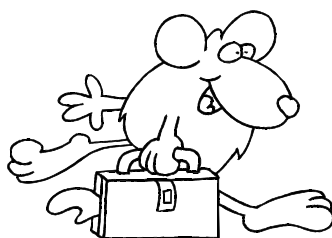
งบดุล

ณ วันที่ 31 ธันวาคม ปี 25+5 (บาท)

ลูกหนี้	800,000	
หัก ค่าเพื่อหนี้สงสัยจะสูญ	16,000	784,000

การรับชำระหนี้จากลูกหนี้ที่ได้ตัดจำหน่ายเป็นสูญ

ในบางครั้งกิจการอาจได้รับชำระหนี้จากลูกหนี้ที่ได้ตัดจำหน่ายเป็นสูญไปแล้ว (Collection of account receivable written off) การบันทึกรายการหนี้สูญได้รับคืน ขึ้นอยู่กับว่ากิจการได้ตัดจำหน่ายหนี้สูญไว้ตามเกณฑ์ใด

กรณีเข้าข่ายกฎหมายภาษีอากร		กรณีไม่เข้าข่ายกฎหมายภาษีอากร	
ลูกหนี้	XX	ลูกหนี้	XX
หนี้สูญที่ได้รับคืน (รายได้อื่น)	XX	ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ	XX
เงินสด	XX	เงินสด	XX
ลูกหนี้	XX	ลูกหนี้	XX

ตัวอย่างที่ 3-10 ต่อจากตัวอย่างก่อน สมมติว่าในปีต่อมา (ปี 25+6) ลูกหนี้ที่บริษัทหนนทรีได้ตัดจำหน่ายเป็นสูญจำนวน 400 บาท ได้มาชำระเงินให้กับบริษัท การบันทึกบัญชี ทำได้ดังนี้

กรณีเข้าข่ายกฎหมายภาษีอากร		กรณีไม่เข้าข่ายกฎหมายภาษีอากร	
ลูกหนี้	400	ลูกหนี้	400
หนี้สูญที่ได้รับคืน (รายได้อื่น)	400	ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ	400
เงินสด	400	เงินสด	400
ลูกหนี้	400	ลูกหนี้	400

สมมติว่าสิ้นปี 25+6 บัญชีลูกหนี้มียอดคงเหลือ 1,000,000 บาท บริษัทหนนทรี จะบันทึกการหนี้สงสัยจะสูญเพิ่มขึ้นดังนี้

กรณีเข้าข่ายกฎหมายภาษีอากร		กรณีไม่เข้าข่ายกฎหมายภาษีอากร	
หนี้สงสัยจะสูญ	4,000	หนี้สงสัยจะสูญ	3,600
ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ	4,000	ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ	3,600
[1,000,000(.02) - 16,000]		[1,000,000(.02) - (16,000+400)]	

บริษัทนนทรี จำกัด
งบกำไรขาดทุน
สำหรับปีสิ้นสุดในวันที่ 31 ธันวาคม 25+6

กรณีเข้าข่ายกฎหมายภาษีอากร	กรณีไม่เข้าข่ายกฎหมายภาษีอากร
รายได้อื่น:	
หนี้สูญได้รับคืน	400
ค่าใช้จ่าย:	ค่าใช้จ่าย:
หนี้สงสัยจะสูญ	หนี้สงสัยจะสูญ
4,000	3,600

บริษัทนนทรี จำกัด
งบดุล
ณ วันที่ 31 ธันวาคม ปี 25+6

ลูกหนี้	1,000,000	
หัก ค่าเพื่อหนี้สงสัยจะสูญ	20,000	980,000

ค่าเพื่อหนี้สงสัยจะสูญเกินความต้องการ

ตัวอย่างที่ 3-11 บริษัทนนทรี จำกัด มีลูกหนี้ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 25+7 เท่ากับ 1,200,000 บาท และ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 25+8 เท่ากับ 800,000 บาท บริษัทประมาณหนี้สงสัยจะสูญในอัตราร้อยละ 5 ของลูกหนี้คงเหลือ ณ วันสิ้นปี รายการปรับปรุงหนี้สงสัยจะสูญ มีดังนี้

31 ธค. 25+7	หนี้สงสัยจะสูญ	60,000
	ค่าเพื่อหนี้สงสัยจะสูญ	60,000

$$[(1,200,000 \times .05)]$$

31 ธค. 25+8	ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ	20,000
	หนี้สงสัยจะสูญ	20,000
	[(800,000×.05) - 60,000]	

ในปี 25+8 หนี้สงสัยจะสูญจะมียอดดุลเครดิต 20,000 บาท ซึ่งจะนำไปแสดงในงบกำไรขาดทุนเป็นรายการลดค่าใช้จ่ายลง ดังนี้

บริษัทนนทรี จำกัด		
งบกำไรขาดทุน		
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม ปี 25+7 และ 25+8 (บาท)		
	<u>25+7</u>	<u>25+8</u>
ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน:		
ค่าวัสดุสำนักงาน	40,000	57,000
เงินเดือนพนักงาน	80,500	90,000
หนี้สงสัยจะสูญ	60,000	(20,000)

การรับรู้ตัวเงินรับ

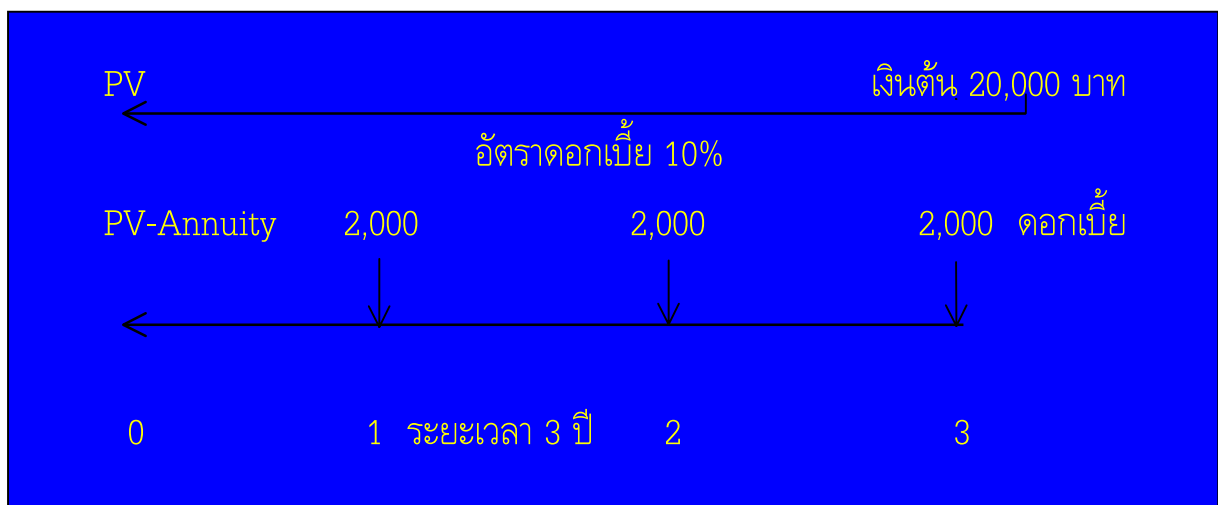
ตัวเงินรับ (Note receivable) หรือตัวสัญญาใช้เงิน (Promissory note) หมายถึงหนังสือตราสารซึ่งบุคคลหนึ่งเรียกว่า **ผู้ออกตัว** ให้คำมั่นสัญญาว่าจะใช้เงินจำนวนหนึ่งให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่งหรือใช้ให้ตามคำสั่งของบุคคลอีกคนหนึ่งเรียกว่า **ผู้รับเงิน**

ตัวเงินรับสามารถจำแนกได้สองชนิดคือ

- (1) ตัวเงินรับชนิดมีดอกเบี๋ย
- (2) ตัวเงินรับชนิดไม่มีดอกเบี๋ย

ตัวเงินรับออกจำหน่ายตามมูลค่าที่ตราไว้

ตัวอย่างที่ 3-13 สมมติว่าบริษัทนนทรี จำกัด ให้บริษัทสุโขทัยยืมเงิน 20,000 บาท โดยแลกเปลี่ยนกับตัวเงินรับมูลค่า 20,000 บาท ระยะเวลา 3 ปี อัตราดอกเบี๋ย 10% ต่อปี อัตราดอกเบี๋ยท้องตลาดเท่ากับ 10% ต่อปีเช่นเดียวกัน ภาพที่ 3-2 แสดงกระแสเงินสดรับแต่ละปี

ภาพที่ 3-2 กระแสเงินสดสำหรับระยะเวลา 3 ปี

มูลค่าปัจจุบันหรือราคาแลกเปลี่ยนตัวเงินรับ กำหนดได้ดังนี้

มูลค่าที่ตราไว้ของตัวเงินรับ	20,000 บาท
มูลค่าปัจจุบันของเงินต้น	
$20,000(PVIF_{3,10}) = 20,000(.7513)$	15,026
มูลค่าปัจจุบันของดอกเบี้ย	
$2,000(PVIFA_{3,10}) = 2,000(2.4869)$	4,974
มูลค่าปัจจุบันของตัวเงินรับ	<u>20,000</u>
ผลต่าง	<u>-0-</u>

ในกรณีนี้มูลค่าปัจจุบันของตัวเงินรับเท่ากับมูลค่าที่ตราไว้ เนื่องจากอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงและอัตราดอกเบี้ยของตัวเงินรับเท่ากัน บริษัท นนทรีจะบันทึกการรับตัวสัญญาใช้เงินและให้เงินกู้แก่บริษัทสุโขทัย ดังนี้

ตัวเงินรับ	20,000
เงินสด	20,000

บริษัท นนทรีจะบันทึกการรับดอกเบี้ยตามตัวเงินรับ ดังนี้

เงินสด	2,000
ดอกเบี้ยรับ	2,000

ตั๋วเงินรับออกจำหน่ายต่างจากมูลค่าที่ตราไว้

* ตั๋วเงินรับชนิดไม่มีดอกเบี้ย

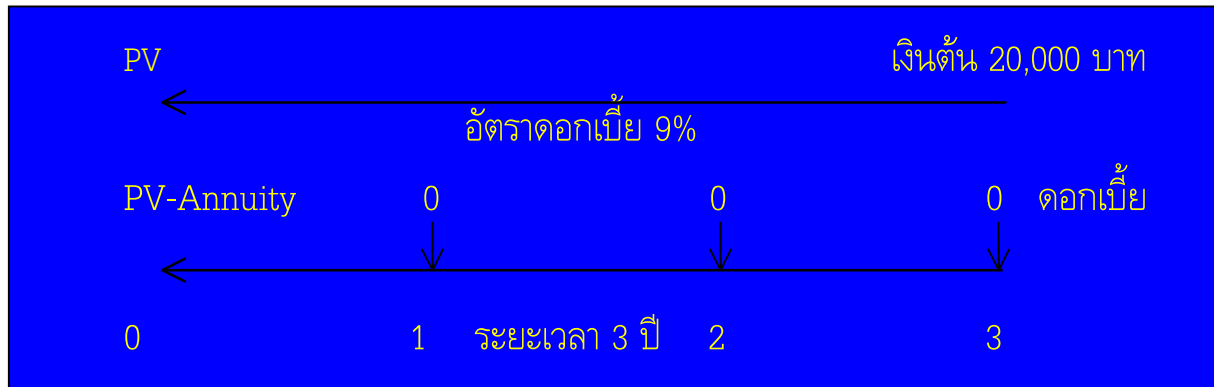
ตั๋วเงินรับชนิดไม่มีดอกเบี้ย (Zero-Interest-Bearing Notes) หมายถึงตั๋วที่ได้รวมดอกเบี้ยเข้าไว้ในตัวแล้ว ดังนั้นจำนวนเงินที่ระบุไว้ในตั๋วจึงเป็นจำนวนรวมของเงินต้นและดอกเบี้ย

ตัวอย่างที่ 3-14 บริษัทหนนทรี จำกัด ได้รับตั๋วเงินรับชนิดไม่มีดอกเบี้ยมูลค่าที่ตราไว้ 20,000 บาท ระยะเวลา 3 ปีมูลค่าปัจจุบันของตัวเท่ากับ 15,443.60 บาท อัตราดอกเบี้ยที่รวมอยู่ในตั๋วที่ทำให้เงินสดที่จะได้รับเมื่อตัวครบกำหนด (20,000 บาท) เท่ากับมูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดในอนาคต (15,443.60 บาท) จะเท่ากับ 9% ซึ่งคำนวณหาได้ดังนี้

$$15,443.60 = 20,000 (PVIF_{i,3})$$

$$15,443.60/20,000 = .7722 = PVIF_{i,3}$$

เปิดตาราง PVIF ดูที่ $n = 3$ แฟคเตอร์คิดลด = .7722 จะได้ อัตราดอกเบี้ย = 9% ภาพที่ 3-3 แสดงกระแสเงินสดที่ได้รับครั้งเดียวเมื่อตัวครบกำหนด

ภาพที่ 3-3 กระแสเงินสดที่ได้รับเมื่อสิ้นปีที่ 3

การบันทึกบัญชีในสมุดรายวันของบริษัทหนนทรีทำได้ดังนี้

ตัวเงินรับ	20,000
ส่วนลดตัวเงินรับ	4,556.40
เงินสด.....	15,443.60

ตารางที่ 3-2 แสดงการตัดจำหน่ายส่วนลดตัวเงินรับ

วิธีอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง

ตัวเงินรับชนิดไม่มีดอกเบี้ย อัตราดอกเบี้ยท้องตลาด 9%

	เงินสดได้ รับ	รายได้ดอกเบี้ย	ส่วนลดตัดจำหน่าย	ราคาตามบัญชี ของตัวเงินรับ
วันที่รับตัว				15,443.60
สิ้นปีที่ 1	-0-	1,389.92 ^ก	1,389.92 ^ข	16,833.52 ^ค
สิ้นปีที่ 2	-0-	1,515.02	1,515.02	18,348.54
สิ้นปีที่ 3	-0-	1,651.46 ^ง	1,651.46	20,000.00
	-0-	4,556.40	4,556.40	

$$^{\text{ก}} 15,443.60 \times .09$$

$$= 1,389.92$$

$$^{\text{ข}} 1,389.92 - 0 = 1,389.92$$

$$^{\text{ค}} 15,443.60 + 1,389.92 = 16,833.52$$

$$^{\text{ง}} \text{ปัดจุดทศนิยม}$$

การบันทึกดอกเบี้ยรับสิ้นปีแรก โดยใช้วิธีดอกเบี้ยที่แท้จริง มีดังนี้

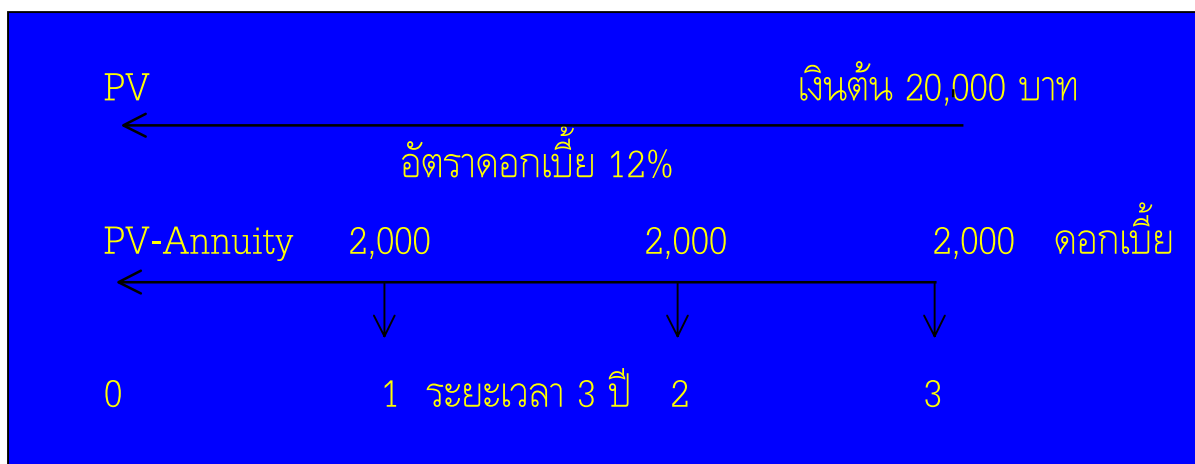
ส่วนลดตั๋วเงินรับ 1,389.92

ดอกเบี้ยรับ 1,389.92

* ตั๋วเงินรับชนิดมีดอกเบี้ย

ตั๋วเงินรับชนิดมีดอกเบี้ย (Interest-Bearing Notes) หมายถึงตั๋วที่มีอัตราดอกเบี้ยกำหนดไว้ในตัว เมื่อถึงกำหนดจะได้รับชำระจำนวนเงินตามตัวบวกดอกเบี้ยในอัตราที่กำหนดไว้

ตัวอย่างที่ 13-15 สมมติว่าบริษัทนนทรี จำกัด ให้บริษัทบูรพา กู้ยืมเงิน โดยรับเป็นตั๋วสัญญาใช้เงินมูลค่า 20,000 บาท อายุ 3 ปี อัตราดอกเบี้ย 10% ต่อปี อัตราดอกเบี้ยท้องตลาดสำหรับตั๋วที่มีความเสี่ยงเท่ากันเท่ากับ 12% ภาพที่ 3-4 แสดงกระแสเงินสดในระหว่าง 3 ปี

ภาพที่ 3-4 กระแสเงินสดที่ได้รับระหว่าง 3 ปี

มูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสด คำนวณได้ดังนี้

มูลค่าที่ตราไว้ของตัวเงินรับ 20,000 บาท

มูลค่าปัจจุบันของเงินต้น

$$20,000(PVIF_{3,12}) = 20,000(.7118) \quad 14,236$$

มูลค่าปัจจุบันของดอกเบีย

$$2,000(PVIFA_{3,12}) = 2,000(2.4018) \quad 4,804$$

มูลค่าปัจจุบันของตัวเงินรับ 19,040

ผลต่าง (ส่วนลด) 960

ในกรณีนี้ เนื่องจากอัตราดอกเบี้ยท้องตลาด (12%) สูงกว่าอัตราดอกเบี้ยของตัวเงินรับ (10%) มูลค่าปัจจุบันของตัวเงินรับจึงน้อยกว่ามูลค่าที่ตราไว้ ผลต่างจะนำไปบันทึกในบัญชีส่วนลด (Discount) บริษัทหนนตรีจะบันทึกการรับตัวเงินรับ ดังนี้

ตัวเงินรับ	20,000
ส่วนลดตัวเงินรับ	960
เงินสด.....	19,040

ตารางที่ 3-3 แสดงการตัดจำหน่ายส่วนลดตั๋วเงินรับ

วิธีอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง

ตั๋วเงินรับ อัตราดอกเบี้ย 10% อัตราดอกเบี้ยท้องตลาด 12%

	เงินสดได้รับ	รายได้ดอกเบี้ย	ส่วนลดตัดจำหน่าย	ราคาตามบัญชีของตั๋วเงินรับ
วันที่รับตั๋ว				19,040
สิ้นปีที่ 1	2,000 ^{ก)}	2,284 ^{ข)}	284 ^{ค)}	19,324 ^{ง)}
สิ้นปีที่ 2	2,000	2,318	318	19,642
สิ้นปีที่ 3	2,000	2,358	358	20,000
	<u>6,000</u>	<u>6,960</u>	<u>960</u>	
	^{ก)} 20,000 x 10% = 2,000		^{ค)} 2,284 - 1,000 = 284	
		^{ข)} 19,040 x 12% = 2,284	^{ง)} 19,040 + 284	

บริษัทนนทรีจะบันทึกการรับดอกเบี้ยพร้อมกับการตัดจำหน่ายส่วนลดสำหรับปีแรก ดังนี้

เงินสด	2,000
ส่วนลดตั๋วเงินรับ	284
ดอกเบี้ยรับ	2,284

ตั๋วเงินรับ-กรณีพิเศษ

กิจการอาจได้รับตั๋วเงินจากกรณีต่าง ๆ ดังนี้

1. ตั๋วเงินรับแลกเปลี่ยนกับเงินสดและสิทธิอื่น ๆ (Notes received for cash and other rights)

2. ตัวเงินรับแลกเปลี่ยนกับที่ดิน สินค้าหรือบริการ (Notes received for property, goods, or services)
3. ดอกเบี้ยที่รวมอยู่ในตัว (Imputed interest)

ตัวเงินรับแลกเปลี่ยนกับเงินสดหรือสิทธิอื่น ๆ

ผู้ให้กู้อาจยอมรับตัวสัญญาใช้เงินเพื่อแลกเปลี่ยนกับเงินสดและสิทธิพิเศษบางประการ

ตัวอย่างที่ 13-16 บริษัทนันทริ จำกัด รับตัวสัญญาใช้เงินชนิดไม่มีดอกเบี้ยมูลค่า 200,000 บาท อายุ 5 ปี จากบริษัทเหล็กเส้นอุตสาหกรรม บวกสิทธิในการซื้อเหล็กเส้นจำนวน 20,000 ตันในราคาพิเศษเป็นเงิน 200,000 บาท สมมติว่าอัตราดอกเบี้ยในปัจจุบันสำหรับตัวเงินรับที่ไม่รวมสิทธิพิเศษอื่น ๆ เท่ากับ 10% ต่อปี บริษัทนันทริจะบันทึกรับตัวเงินรับตามมูลค่าปัจจุบัน ดังนี้

ตัวเงินรับ	200,000
ซื้อล่วงหน้า	75,820
ส่วนลดตัวเงินรับ	75,820*
เงินสด	200,000

*มูลค่าปัจจุบัน = $200,000 \times (PVIF_{5,10\%}) = 200,000 \times .6209 = 124,180$ บ.

ส่วนลด = $200,000 - 124,180 = 75,820$ บาท

สมมติว่าบริษัทนนทรีซื้อเหล็กเส้นในปีแรกจำนวน 6,000 ตัน
บริษัทนนทรีจะบันทึกบัญชีดังนี้

ซื้อ.....22,746

ซื้อล่วงหน้า 22,746

$(6,000/20,000 \times 75,820)$

ตัวเงินรับที่แลกเปลี่ยนกับสินทรัพย์ สินค้าหรือบริการ

เมื่อกิจการได้รับตัวเงินรับมาเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนกับสินทรัพย์
สินค้าหรือบริการ อัตราดอกเบี้ยที่กำหนดไว้ถือว่าเหมาะสม ยกเว้น

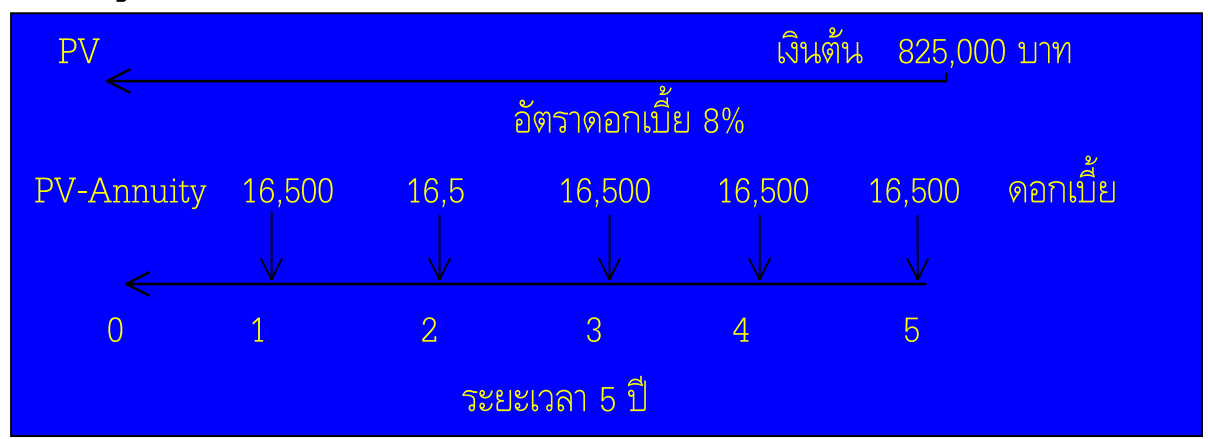
1. ไม่มีการกำหนดอัตราดอกเบี้ยไว้ หรือ
2. อัตราดอกเบี้ยที่กำหนดไว้ไม่สมเหตุสมผล หรือ
3. มูลค่าที่ตราไว้ของตัว มีราคาต่างจากราคาเงินสดของสินทรัพย์
ชนิดนั้นหรือสินทรัพย์ที่มีลักษณะใกล้เคียงกันอย่างมาก

ตัวอย่างที่ 13-17 บริษัทนนทรี จำกัด ขายที่ดินให้กับนางวรรณณาเพื่อทำ
ร้านอาหารและยอมรับตัวสัญญาใช้เงิน อายุ 5 ปีเป็นการแลกเปลี่ยน ตัวมี
มูลค่าเมื่อครบอายุ 708,540 บาท ไม่มีดอกเบี้ย ที่ดินมีราคาทุน 280,000
บาท ในวันที่ขาย ที่ดินมีราคาตลาด 400,000 บาท จากข้อมูลข้างต้น มูลค่า
ปัจจุบันของตัวเงินรับเท่ากับราคาตลาดของที่ดิน 400,000 บาท การ
บันทึกบัญชีของบริษัทนนทรี มีดังนี้

ตัวเงินรับ	708,540
ส่วนลดตัวเงินรับ (708,540-400,000)	304,940
ที่ดิน	280,000
กำไรจากการขายที่ดิน (400,000-280,000)	120,000

ดอกเบี้ยที่รวมอยู่ในตัว

ตัวอย่างที่ 3-18 สมมติว่าในวันที่ 31 ธันวาคม 25+1 บริษัทนนทรี จำกัด ให้บริการด้านออกแบบตกแต่งภายในแก่ลูกค้า โดยรับตัวสัญญาใช้เงินระยะยาวเป็นการแลกเปลี่ยน มูลค่าของตัวที่ตราไว้ 825,000 บาท ตัวจะครบกำหนดในวันที่ 31 ธันวาคม 25+6 อัตราดอกเบี้ยที่ระบุไว้ 2% บริษัทจะได้รับดอกเบี้ยทุกสิ้นปี บริษัทไม่สามารถหาราคายุติธรรมของการบริการและราคาตลาดของตัวเงินได้ ภายใต้สถานการณ์ดังกล่าว โดยพิจารณาจากเครดิตของผู้ออกตัว หลักประกัน อัตราดอกเบี้ยสำหรับลูกค้าชั้นดีและอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ของผู้ออกตัว จึงกำหนดอัตราดอกเบี้ยที่รวมอยู่ในตัวที่เหมาะสมเท่ากับ 8%

ภาพที่ 3-5 กระแสเงินสดสำหรับระยะเวลา 5 ปี

มูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสด คำนวณได้ดังนี้

มูลค่าที่ตราไว้ของตั๋วเงินรับ 825,000 บาท

มูลค่าปัจจุบันของเงินต้น

$$825,000(PVIF_{5,8}) = 825,000(.6806) \quad 561,495$$

มูลค่าปัจจุบันของดอกเบี้ย

$$16,500(PVIFA_{5,8}) = 16,500(3.9927) \quad \underline{65,880}$$

มูลค่าปัจจุบันของตั๋วเงินรับ 627,375

ผลต่าง (ส่วนลด) 197,625

31 ธันวาคม 25+1

ตั๋วเงินรับ 825,000

ส่วนลดตั๋วเงินรับ 197,625

รายได้ค่าบริการ..... 627,375

การตัดจำหน่ายส่วนลดตั๋วเงินรับจะใช้วิธีอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง

เช่นเดียวกับที่แสดงในตาราง 3-2

การตีราคาตั๋วเงินรับ

การตีราคาตั๋วเงินรับ (Valuation of note receivables) จะเหมือนกับการตีราคาลูกหนี้ กล่าวคือตั๋วเงินรับระยะสั้นจะบันทึกและแสดงในงบการเงินตามมูลค่าสุทธิที่จะได้รับ

การใช้บัญชีลูกหนี้และตัวเงินรับในการหาเงินสด

เหตุผลของการโอนบัญชีลูกหนี้ไปยังกิจการอื่น มีดังนี้

- * เพื่อประโยชน์ในการแข่งขัน
- * เพื่อใช้เงินสดในการหมุนเวียน
- * เพื่อลดต้นทุน

การโอนลูกหนี้ไปยังบุคคลที่สามเพื่อหาเงินสด มี 3 วิธี คือ

1. การนำบัญชีลูกหนี้ไปค้ำประกันเงินกู้ (Secured borrowing or pledging accounts receivable)
2. การโอนบัญชีลูกหนี้ (Assignment of accounts receivable)
3. การขายบัญชีลูกหนี้ (Sales or factoring of account receivables)

การนำบัญชีลูกหนี้ไปค้ำประกันเงินกู้

ตัวอย่างที่ 3-19 ในวันที่ 1 มีนาคม 25+8 บริษัทนันทรี จำกัด โอนลูกหนี้จำนวน 1,400,000 บาทให้แก่ธนาคารสยามเพื่อเป็นหลักประกันตัวเงินมูลค่า 1,000,000 บาท บริษัทนันทรีจะเป็นผู้เก็บหนี้จากลูกหนี้เอง ธนาคารคิดค่าธรรมเนียม 1% ของลูกหนี้ อัตราดอกเบี้ยของตัวเงินเท่ากับ 12% บริษัทนันทรีตกลงกับธนาคารว่าจะส่งเงินสดที่เก็บได้จากลูกหนี้สำหรับการชำระเงินต้น ส่วนดอกเบี้ยบริษัทต้องหาเงินสดจากแหล่งอื่น

บริษัทนนทรี		ธนาคารสยาม	
□ โอนลูกหนี้และออกตั๋วเงิน เมื่อวันที่ 1 มีนาคม 25+8			
เงินสด	986,000	ตั๋วเงินรับ	1,000,000
ค่าธรรมเนียม	14,000*	รายได้ค่าธรรมเนียม	
		(1%×1,400,000)	14,000
ตั๋วเงินจ่าย	1,000,000	เงินสด	986,000
□ ในเดือนมีนาคมลูกหนี้จำนวน 908,000 บาท มาชำระหนี้ บริษัทให้ส่วนลดเงินสด 12,000 บาท พร้อมกับรับคืนสินค้าด้วยจำนวน 28,000 บาท			
เงินสด	868,000	ไม่บันทึกบัญชี	
ส่วนลดจ่าย	12,000		
รับคืนสินค้า	28,000		
ลูกหนี้	908,000		
□ ส่งเงินสดที่เก็บได้จากลูกหนี้ในเดือนมีนาคมไปให้ธนาคารรวมดอกเบี้ยค้าง เมื่อวันที่ 1 เมษายน			
ดอกเบี้ยจ่าย	10,000*	เงินสด	878,000
ตั๋วเงินจ่าย	868,000	ดอกเบี้ยรับ	10,000*
เงินสด	878,000	ตั๋วเงินรับ	868,000
* (1,000,000 × .12 × 1/12)			
□ เก็บเงินในเดือนเมษายนจากยอดลูกหนี้คงเหลือ หักด้วยหนี้สูญ 4,000 บาทเนื่องจากเก็บเงินไม่ได้			
เงินสด	488,000	ไม่บันทึกบัญชี	
ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ	4,000		
ลูกหนี้	492,000*		
* (1,400,000 - 908,000)			

(ต่อ)

บริษัทมหาชน		ธนาคารสยาม	
□ ส่งเงินสดตามยอดคงค้าง 132,000 (1,000,000-868,000) ของบัญชีตัวเงินจ่าย พร้อมดอกเบี้ยให้กับธนาคารในวันที่ 1 พฤษภาคม			
ดอกเบี้ยจ่าย	1,320*	เงินสด	133,320
ตัวเงินจ่าย	132,000	ดอกเบี้ยรับ	1,320*
เงินสด	133,320	ตัวเงินรับ	132,000
* $(132,000 \times .12 \times 1/12)$			

การโอนบัญชีลูกหนี้

การโอนบัญชีลูกหนี้เป็นรูปแบบที่เป็นทางการมากกว่าการนำบัญชีลูกหนี้ไปค้ำประกันเงินกู้ ในการโอนบัญชีลูกหนี้นั้น ผู้กู้ (หรือเรียกว่า **ผู้โอน - Assignor**) จะโอนสิทธิบางส่วนหรือทั้งหมดของลูกหนี้ไปยังผู้ให้กู้ (หรือเรียกว่า **ผู้รับโอน- Assignee**) เป็นการแลกเปลี่ยนสำหรับเงินกู้ เงินสดที่เก็บได้จากลูกหนี้จะนำไปใช้ในการจ่ายคืนเงินกู้

ตัวอย่างที่ 3-20 สมมติว่าในวันที่ 31 ธันวาคม 25+5 บริษัทมหาชน จำกัด โอนลูกหนี้มูลค่า 200,000 บาทให้แก่ธนาคารสยาม จำกัด ภายใต้สัญญาที่แจ้งให้ลูกหนี้ทราบ ธนาคารให้บริษัทมหาชน กู้เงิน 160,000 บาทหักค่าธรรมเนียมเป็นเงิน 3,200 บาท และบริษัทมหาชนได้ออกตัวเงินจ่ายซึ่งมีอัตราดอกเบี้ย 1% ต่อเดือนสำหรับเงินกู้คงเหลือที่ยังไม่ได้จ่ายชำระ บริษัทมหาชน จะบันทึกบัญชีในวันที่ 31 ธันวาคม 25+5 ดังนี้

ลูกหนี้ที่โอน.....	200,000	
ลูกหนี้.....		200,000
บันทึกการโอนบัญชีลูกหนี้		
เงินสด.....	156,800	
ค่าธรรมเนียม.....	3,200	
ตัวเงินจ่าย.....		160,000
บันทึกการรับเงินจากการกู้และจ่ายค่าธรรมเนียม		

ลำดับของรายการที่เกิดขึ้นในปี 25+6 ที่บริษัทหนนทรีต้องจดบันทึก มีดังนี้

1. ตั้งแต่วันที่ 1 ถึงวันที่ 31 มกราคม บริษัทหนนทรีเก็บเงินจากลูกหนี้ที่โอนได้ 120,000 บาท หักส่วนลดจ่าย 1,400 บาท และรับคืนสินค้าและจำนวนที่ลดให้อีก 2,600 บาท

เงินสด.....	116,000	
ส่วนลดจ่าย.....		1,400
รับคืนและจำนวนที่ลดให้.....		2,600
ลูกหนี้ที่โอน.....		120,000

2. ในวันที่ 31 มกราคม บริษัทหนนทรี ส่งเงินที่เก็บได้ส่งให้แก่ธนาคารสยาม

ตัวเงินจ่าย	114,400
ดอกเบี้ยจ่าย (160,000x.01).....	1,600
เงินสด.....	116,000

3. ตั้งแต่วันที่ 1 ถึงวันที่ 28 กุมภาพันธ์ บริษัทหนนทรีเก็บเงินจากลูกค้าที่โอนได้ 58,000 บาทและตัดจำหน่ายหนี้ที่เรียกเก็บไม่ได้ 6,000 บาท

เงินสด	58,000
ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ.....	6,000
ลูกหนี้ที่โอน.....	64,000

4. ในวันที่ 28 กุมภาพันธ์ บริษัทหนนทรีจ่ายชำระเงินกู้ที่เหลือและโอนยอดคงเหลือของบัญชีลูกหนี้ที่โอนไปยังบัญชีลูกหนี้ตามเดิม

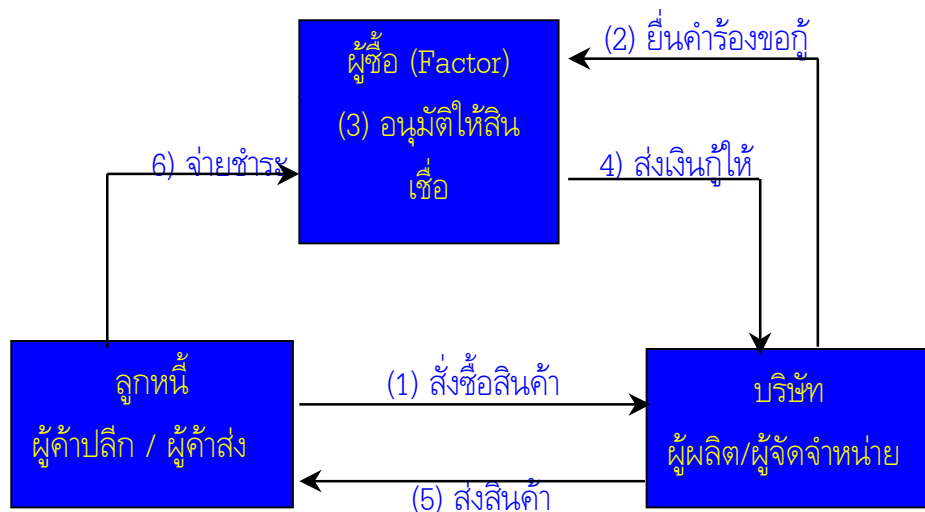
ตัวเงินจ่าย (160,000-114,400).....	45,600
ดอกเบี้ยจ่าย (45,600x.01).....	456
เงินสด.....	46,056

ลูกหนี้	16,000
ลูกหนี้ที่โอน.....	16,000

(200,000-120,000-64,000)

การขายบัญชีลูกหนี้

การขายบัญชีลูกหนี้ เป็นธุรกรรมทางการค้าที่เกิดขึ้นในปัจจุบันค่อนข้างมาก การขายบัญชีลูกหนี้ที่มักพบกันโดยทั่วไปคือบริษัทผู้ขาย (Seller) ขายบัญชีลูกหนี้ ให้กับผู้ซื้อซึ่งเรียกว่า **Factor** ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นบริษัทการเงินหรือธนาคาร การขายบัญชีลูกหนี้แตกต่างจากการโอนบัญชีลูกหนี้ตรงที่ผู้ขายจะโอนความเป็นเจ้าของในลูกหนี้ไปยังผู้ซื้อ

ภาพที่ 3-6 ขั้นตอนการขายบัญชีลูกหนี้

การขายบัญชีลูกหนี้โดยผู้ขายไม่ต้องรับผิดชอบในหนี้สูญ

เมื่อลูกหนี้ถูกขายโดยผู้ขายไม่ต้องรับผิดชอบในหนี้ที่เรียกเก็บไม่ได้ (Sale without Recourse) หมายถึงผู้ซื้อจะต้องรับความเสี่ยงและผลขาดทุนที่อาจเกิดขึ้นจากหนี้สูญ

บริษัทมหาชน	บริษัทกรุงเทพการเงิน
☐ จากยอดลูกหนี้ทั้งหมด มีส่วนลดจ่าย 4,000 บาท รับคืน 12,000 บาท และเก็บเงินไม่ได้ 2,000 บาท	
รับคืนและจำนวนที่ลดให้	เงินสด
12,000	(200,000-4,000-12,000-2,000) 182,000
ส่วนลดจ่าย	
4,000	
ลูกหนี้อื่น-บ.กรุงเทพการเงิน	เจ้าหนี้-บริษัทมหาชน
16,000	16,000
	ลูกหนี้
	198,000
☐ รับเงินสำรองส่วนที่เหลือคืนจากผู้ซื้อ	
เงินสด	เจ้าหนี้-บริษัทมหาชน
4,000	4,000
ลูกหนี้อื่น-บ.กรุงเทพการเงิน	เงินสด
4,000	4,000
☐ ตัดจำหน่ายหนี้สูญ	
	ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ
	2,000
	ลูกหนี้
	2,000

การขายสินค้าด้วยบัตรเครดิต

ตัวอย่างที่ 3-22 สมมติว่าบริษัทมหาชน รวบรวมยอดขายจากบัตรเครดิต ได้ 20,000 บาท บริษัทเครดิตการ์ดคิดส่วนลด 3% การบันทึกการขายการนำฝากของบริษัทมหาชน ในสมุดรายวันมีดังนี้

เงินสด 19,400

ค่าธรรมเนียมบัตรเครดิต (20,000×.03) .. 600

ขาย..... 20,000

การขายบัญชีลูกหนี้โดยผู้ขายรับผิดชอบในหนี้สูญ

ถ้าลูกหนี้ถูกขายโดยผู้ขายรับผิดชอบในหนี้ที่เรียกเก็บไม่ได้ (Sale with Recourse) ผู้ขายยังคงต้องรับภาระความเสี่ยงและต้นทุนของรายการปรับปรุงยอดขายและหนี้สูญที่เกิดขึ้น สิทธิประโยชน์ทั้งหมดของลูกหนี้จะถูกโอนไปยังผู้ซื้อทั้งหมดหรือไม่ยังไม่ชัดเจน ผู้โอนจะบันทึกเป็นการขายหรือการกู้ยืมเงินจึงขึ้นอยู่กับว่าฝ่ายใดจะเป็นผู้ควบคุมลูกหนี้และผู้โอนสามารถประมาณการระงับหนี้ในอนาคตให้แก่ผู้รับโอนภายในสัญญาได้หรือไม่

การโอนบัญชีลูกหนี้ที่ผู้ขายรับผิดชอบในหนี้สูญ จะถือเป็นการขายสำหรับผู้โอนต่อเมื่อเข้าหลักเกณฑ์ทั้ง 3 ประการ ดังนี้

1. ผู้โอน (ผู้ขาย) สละสิทธิ์ที่จะควบคุมหรือได้รับประโยชน์จากลูกหนี้ในอนาคต
2. หนี้สินของผู้โอนเกี่ยวกับหนี้ที่เรียกเก็บไม่ได้ สามารถประมาณได้อย่างสมเหตุสมผล
3. ผู้รับโอน (ผู้ซื้อ) ไม่สามารถบังคับให้ผู้โอนซื้อบัญชีลูกหนี้กลับคืนได้

ตัวอย่างที่ 3-23

ข้อมูลเพิ่มเติมสำหรับตัวอย่างของการขาย (กรณีที่ 1):

1. ครบหลักเกณฑ์ทั้ง 3 ข้อตามที่ SFAS No. 77 กำหนดขึ้น ดั้งนั้นการโอนจึงบันทึกเป็นการขาย
2. อัตราค่าธรรมเนียม 6%
3. บริษัทหนนทรี ประมาณรายการปรับปรุงยอดขาย ดังนี้
  - ก. รับคืนและจำนวนที่ลดให้ 9,000 บาท (ตัวอย่างก่อนรับคืน ฯ เป็นเงิน 12,000 บาท)
  - ข. ส่วนลดจ่าย 5,000 บาท (เกิดขึ้นจริง 4,000 บาท)
  - ค. ลูกหนี้ที่ไม่สามารถเก็บเงินได้ 3,000 บาท (ตัดจำหน่ายหนี้สูญจริง 2,000 บาท)

ข้อมูลเพิ่มเติมสำหรับตัวอย่างของการกู้ยืม (กรณีที่ 2):

1. บริษัทหนนทรี ไม่สามารถประมาณส่วนลดจ่ายและรายการรับคืนได้ จึงเสนอเงื่อนไขที่จะซื้อลูกหนี้กลับคืน ดั้งนั้นการโอนจึงบันทึกเป็นการกู้ยืม
2. อัตราค่าธรรมเนียม 6% สมมติว่ารายการปรับปรุงยอดขายเกิดขึ้นจริงเหมือนกับกรณีที่ 1
3. บริษัทหนนทรีประมาณลูกหนี้ที่คาดว่าจะเก็บเงินไม่ได้ 3,000 บาท (ตัดจำหน่ายหนี้สูญจริง 2,000 บาท)

การบันทึกบัญชีในสมุดของบริษัทหนนทรี ทั้งสองกรณี มีดังนี้

กรณีที่ 1	กรณีที่ 2
ถือเป็นรายการขาย	ถือเป็นรายการกู้ยืม
<p>☐ ผู้ขายจะบันทึกรายการปรับปรุงยอดขายที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ผลต่างระหว่างราคาตามบัญชีของลูกค้าหนี้ที่โอนและสินทรัพย์ที่ได้รับมาจะบันทึกในบัญชีกำไรหรือขาดทุนจากการขาย</p>	<p>☐ ผู้ขายจะบันทึกผลต่างระหว่างสินทรัพย์ที่ได้รับจากการขายและราคาตามบัญชีของลูกค้าหนี้ในบัญชีดอกเบี้ยตลอดอายุของเงินกู้</p>
<p>เงินสด</p> <p>$200,000 - (.06 + .10)200,000$ 168,000</p> <p>ลูกหนี้อื่น-บ.กรุงเทพการเงิน</p> <p>$(20,000 - 9,000 - 5,000 - 3,000)$ 3,000</p> <p>ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ 3,000</p> <p>รับคืนและจำนวนที่ลดให้ 9,000</p> <p>ส่วนลดจ่าย 5,000</p> <p>ขาดทุนจากการขาย</p> <p>- บัญชีลูกหนี้ 12,000*</p> <p> ลูกหนี้ 200,000</p> <p>* ราคาตามบัญชีของลูกค้าหนี้ - สินทรัพย์ที่ได้รับ</p> <p>$(200,000 - 3,000 - 9,000 - 5,000) -$</p> <p>$(168,000 + 3,000)$</p>	<p>เงินสด</p> <p>$200,000 - (.06 + .10)200,000$ 168,000</p> <p>ลูกหนี้อื่น-บ.กรุงเทพการเงิน</p> <p>$(.10)(200,000)$ 20,000</p> <p>ส่วนลดจากการโอนลูกหนี้*</p> <p>$(.06)(200,000)$ 12,000</p> <p>หนี้สินที่เกิดจากลูกหนี้ที่โอน 200,000</p> <p>* เป็นบัญชีปรับมูลค่าบัญชีหนี้สินที่เกิดขึ้นจากลูกหนี้ที่โอนรวมถึงดอกเบี้ยที่ต้องจ่าย บัญชีปรับมูลค่านี้จะถูกตัดจำหน่ายเป็นดอกเบี้ยจ่ายตลอดอายุเงินกู้</p> <p>☐ บันทึกหนี้ที่คาดว่าจะเก็บเงินไม่ได้</p> <p>หนี้สงสัยจะสูญ 3,000</p> <p> ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ 3,000</p>

กรณีที่ 1	กรณีที่ 2
ถือเป็นรายการขาย	ถือเป็นรายการกู้ยืม
	☐ วันที่รายการปรับปรุงยอดขาย เมื่อเกิดรายการจริง
	ส่วนลดจ่าย 4,000
	รับคืนและจำนวนที่ลดให้ 12,000
	ลูกหนี้ 16,000
	☐ ลูกหนี้นำเงินมาชำระหนี้ที่บริษัทกรุงเทพการเงิน (Notification basis) หนี้สินที่เกิดจากลูกหนี้ที่โอน 182,000
	ลูกหนี้ (200,000-12,000-4,000-2,000) 182,000
	☐ วันที่กิจการตัดจำหน่ายหนี้สูญ ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ 2,000
	ลูกหนี้ 2,000
☐ เมื่อบริษัทกรุงเทพการเงินเก็บเงินจากลูกหนี้ได้หมดแล้ว ก็จะส่งเงินสำรองที่เหลือคืนให้แก่ผู้ขาย	☐ วันที่การเงินที่ได้รับคืนจากผู้ซื้อ
เงินสด 2,000	หนี้สินที่เกิดจากลูกหนี้ที่โอน 18,000
ค่าใช้จ่ายในการขาย 1,000*	เงินสด
ลูกหนี้-บริษัทกรุงเทพ 3,000	(20,000-12,000-4,000-2,000) 2,000
* $(12,000+4,000+2,000)-(9,000+5,000+3,000)$	ลูกหนี้-บริษัทกรุงเทพ 20,000
ผลต่าง 1,000 บาท ระหว่างรายการปรับปรุงยอดขายที่เกิดขึ้นจริงและยอดที่ประมาณขึ้นจะบันทึกเป็นค่าใช้จ่าย	

กรณีที่ 1

ถือเป็นรายการขาย

กรณีที่ 2

ถือเป็นรายการกู้ยืม

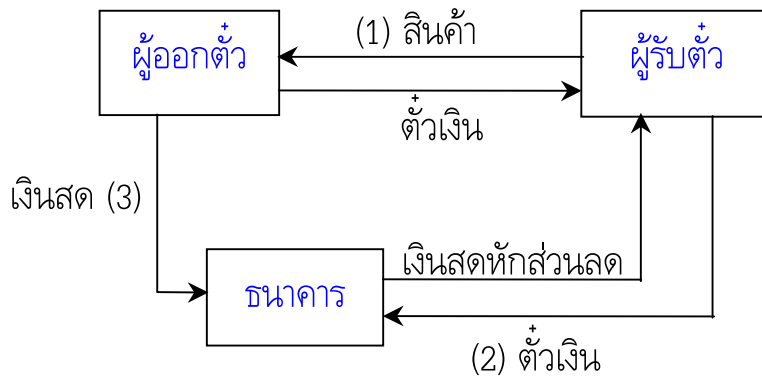
☐ บริษัทหนนทรี รับรู้ดอกเบียจ่ายตาม
 สัดส่วนของลูกหนี้ที่เก็บเงินได้ สมมติว่า
 เก็บเงินจากลูกหนี้ได้ในวันสิ้นปี
 ดอกเบียจ่าย 12,000
 ส่วนลดจากการโอนลูกหนี้ 12,000
 ถ้าสิ้นงวดบัญชีมี ลูกหนี้คงเหลืออยู่ ส่วนลด
 จากการโอนจะต้องถูกตัดจำหน่ายตามสัดส่วน
 เช่น สมมติว่าลูกหนี้คงเหลือ ณ วันสิ้นปี =
 20,000 บาท = 10% ของลูกหนี้ทั้งหมด ส่วน
 ลดที่ตัดจำหน่าย = $.9 \times 12,000 = 10,800$
 บาท ดังนั้นบริษัทต้องเดบิตและเครดิต ราย
 การข้างต้นด้วยจำนวนเงิน 10,800 บาทแทน

การขายลดตัวเงินรับ

ผู้รับตัวสามารถนำตัวเงินรับไปขายลด (Discounting notes receivables) กับธนาคารหรือสถาบันการเงินแทนที่จะถือไว้จนครบกำหนด ขั้นตอนในการขายลดตัวเงินรับมี 3 ขั้นตอน ตามที่แสดงไว้ในภาพที่ 3-7 ดังนี้คือ

1. ผู้ออกตัว (Maker) รับสินค้า บริการหรือเงินสดจากผู้รับตัวโดยแลกเปลี่ยนกับตัวเงิน

2. ผู้รับตั๋ว (Payee) นำตั๋วไปขายลดกับธนาคารและได้รับเงินตามมูลค่าตั๋วเมื่อครบกำหนดหักด้วยส่วนลด (ดอกเบี้ย) ที่ธนาคารคิด
3. ผู้ออกตั๋วนำเงินสดไปจ่ายชำระให้กับธนาคารเมื่อตั๋วครบกำหนด

ภาพที่ 3-7 ขั้นตอนการขายลดตั๋วเงินรับ

การบัญชีเกี่ยวกับการขายลดตั๋วเงินรับแบ่งออกเป็นขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

1. กำหนดมูลค่าเมื่อตั๋วครบกำหนด (จำนวนเงินในตั๋วบวกดอกเบี้ยตามตั๋ว)
2. กำหนดส่วนลดที่ต้องจ่ายให้กับธนาคารหรือสถาบันการเงินผู้รับซื้อตั๋วเงิน

$$\text{ส่วนลด} = \text{มูลค่าตั๋วครบกำหนด} \times \text{อัตราส่วนลดที่ธนาคารคิด} \times \text{ระยะเวลาที่นำตั๋วไปขายลดจนถึงวันที่ตั๋วครบกำหนด}$$

3. จำนวนจำนวนเงินที่ได้รับ (มูลค่าเมื่อถึงกำหนดหักด้วยส่วนลด)
4. จำนวนราคาตามบัญชีของตัวเงินรับ (จำนวนเงินในตัวบวกดอกเบี้ยถึงวันที่นำตัวไปขายลด)
5. จำนวนกำไรขาดทุนจากการขาย (ถ้าถือเป็นการขาย) หรือ จำนวนดอกเบี้ยจ่าย (ถ้าเป็นการกู้ยืม) เท่ากับผลต่างระหว่างเงินที่ได้รับหักด้วยราคาตามบัญชีของตัวเงินรับ
6. บันทึกการบัญชี

ตัวอย่างที่ 3-24 ในวันที่ 1 เมษายน 25+5 บริษัทหนนทรีได้รับตัวสัญญาใช้เงินจากการขายอุปกรณ์จัดสวนให้กับบริษัทเกษตรพานิช ตัวมีมูลค่า 6,000 บาท อัตราดอกเบี้ย 10% อายุ 1 ปี ผู้ออกตัวจะจ่ายดอกเบี้ยให้เมื่อตัวครบกำหนด บริษัทหนนทรีได้นำตัวเงินรับไปขายลดกับธนาคารสยามในวันที่ 1 สิงหาคม 25+5 แบบมีเงื่อนไข ธนาคารคิดส่วนลด 15%

$$\begin{aligned}
 1. \text{มูลค่าเมื่อตัวครบกำหนด} &= 6,000 + 6,000(.10) \\
 &= 6,600 \text{ บาท} \\
 2. \text{ส่วนลดที่ธนาคารคิด} &= 6,600(.15)(8^*/12) \\
 &= 660 \text{ บาท}
 \end{aligned}$$

* 1 สิงหาคม 25+5 ถึง 31 มีนาคม 25+6

$$3. \text{จำนวนเงินที่ได้รับ} = 6,600 - 660 = 5,940 \text{ บาท}$$

$$4. \text{ราคาตามบัญชีของตัว ณ วันที่ขาย} = 6,000 + 6,000(.10)(4/12) \\ = 6,200 \text{ บาท}$$

* 1 เมษายน 25+5 ถึง 1 สิงหาคม 25+6

$$5. \text{ขาดทุนจากการขายลดตัว (การขาย) หรือดอกเบี้ยจ่าย (การ} \\ \text{กู้ยืม)} = 5,940 - 6,200 = 260 \text{ บาท}$$

รายการบันทึกบัญชีจะเป็นดังนี้

ถือเป็นรายการขาย	ถือเป็นรายการกู้ยืม
☐ 1 สิงหาคม 25+5 นำตัวเงินรับไป	
ขายลด	
เงินสด 5,940	เงินสด 5,940
ขาดทุนจากการขายลด	ดอกเบี้ยจ่าย 260
- ตัวเงินรับ 260	หนี้สินจากการขายลด
ตัวเงินรับ 6,000	- ตัวเงินรับ 6,000
ดอกเบี้ยรับ 200	ดอกเบี้ยรับ 200
ตัวเงินรับจะไม่ถือเป็นสินทรัพย์ของกิจการอีกต่อไป จึงเครดิตออกจากบัญชีและบันทึกขาดทุนที่เกิดขึ้น ปัจจัยสองประการที่ก่อให้เกิดผลขาดทุนคือ ขายตัวก่อนครบกำหนดเป็นเวลานานและธนาคารคิดอัตราดอกเบี้ยสูง	ถ้าการขายลดตัวไม่เข้าหลักเกณฑ์การขายก็จะถือว่าเป็นการกู้ยืม ซึ่งจะไม่มีการบันทึกขาดทุน เนื่องจากกิจการยังไม่ได้ขายสินทรัพย์ออกไป กิจการต้องบันทึกหนี้สินจากการขายลดแทน

(ต่อ)

ถือเป็นรายการขาย	ถือเป็นรายการกู้ยืม												
<p>กรณีถือเป็นการขายและตกลงกันแบบมีเงื่อนไข บริษัทหนนทรีจะต้องเปิดเผยหนี้สินที่อาจเกิดขึ้น โดยมี 2 ทางเลือกคือ</p>													
<p>1. แสดงในหมายเหตุประกอบงบการเงินว่า “มีหนี้สินที่อาจเกิดขึ้นจากตัวเงินรับจำนวน 6,600 บาท” หรือ</p> <p>2. เคาริตบัญญัติ “ตัวเงินรับขายลด” แทนบัญชีตัวเงินรับและนำไปแสดงหักจากบัญชีตัวเงินรับในงบดุล ดังนี้</p> <p>สินทรัพย์หมุนเวียน:</p> <table data-bbox="287 1187 734 1411"> <tr> <td>ตัวเงินรับ</td> <td>20,000</td> </tr> <tr> <td>หัก ตัวเงินรับขายลด</td> <td><u>6,000</u></td> </tr> <tr> <td>ตัวเงินรับสุทธิ</td> <td><u>14,000</u></td> </tr> </table> <p>เมื่อผู้ออกตัวนำเงินมาชำระก็จะเดบิตบัญชีตัวเงินรับขายลดและเครดิตตัวเงินรับ</p> <p>ถ้าการขายลดเป็นแบบไม่มีเงื่อนไข การบันทึกบัญชีจะเหมือนกัน เว้นแต่ไม่มีรายการหนี้สินที่อาจเกิดขึ้นที่ต้องเปิดเผย</p>	ตัวเงินรับ	20,000	หัก ตัวเงินรับขายลด	<u>6,000</u>	ตัวเงินรับสุทธิ	<u>14,000</u>	<p>☐ หลังวันที่ 1 เมษายน 25+6 เมื่อธนาคารเก็บเงินตามตัวได้ ก็จะล้างบัญชีหนี้สินออกพร้อมกับตัวเงินรับหนี้สินจากการขายลด</p> <table data-bbox="829 1724 1404 1881"> <tr> <td>- ตัวเงินรับ</td> <td>6,000</td> <td></td> </tr> <tr> <td>ตัวเงินรับ</td> <td></td> <td>6,000</td> </tr> </table>	- ตัวเงินรับ	6,000		ตัวเงินรับ		6,000
ตัวเงินรับ	20,000												
หัก ตัวเงินรับขายลด	<u>6,000</u>												
ตัวเงินรับสุทธิ	<u>14,000</u>												
- ตัวเงินรับ	6,000												
ตัวเงินรับ		6,000											

ตัวขาดความเชื่อถือ

ตัวขาดความเชื่อถือ (Dishonored Notes) หมายถึง ตัวเงินที่ไม่สามารถเก็บเงินได้เมื่อครบกำหนด แม้ว่าผู้ออกตัวจะไม่นำเงินมาชำระแล้วแต่ดอกเบี้ยยังคงถูกคิดอยู่อย่างต่อเนื่อง

กรณีตัวขาดความเชื่อถือเป็นตัวที่ผู้รับถือจนครบกำหนด

ตัวอย่างที่ 3-25 จากข้อมูลในตัวอย่างก่อน ถ้าบริษัทหนนทรีถือตัวเงินรับจนครบกำหนด (ไม่ได้นำตัวไปขายลด) ณ วันที่ 1 เมษายน 25+6 ซึ่งเป็นวันครบกำหนด บริษัทเกษตรพานิชไม่มาชำระเงิน บริษัทหนนทรี จะบันทึกบัญชีดังนี้

1 เมย. 25+6

ตัวเงินรับที่เลยกำหนด	6,600
ตัวเงินรับ	6,000
ดอกเบี้ยค้างรับ $[6,000(.10)(9/12)]$	450*
ดอกเบี้ยรับ $[6,000(.10)(3/12)]$	150**

* ดอกเบี้ยค้างรับตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน - 31 ธันวาคม 25+5

** ดอกเบี้ยรับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม - 1 เมษายน 25+6

กรณีตัวอย่างความเชื่อถือเป็นตัวที่นำไปขายลด

สมมติว่าตัวอย่างความเชื่อถือเป็นตัวที่บริษัทหนนทรีนำไปขายลดและ
บันทึกเป็นการขาย ธนาคารคิดค่าธรรมเนียม 30 บาท สำหรับการบริการ
ที่เพิ่มขึ้น สมมติว่าในหมายเหตุประกอบงบการเงินมีการเปิดเผยรายการ
หนี้สินที่อาจเกิดขึ้น การบันทึกรายการตัวอย่างความเชื่อถือเป็นดังนี้

1 เมย. 25+6

ตัวอย่างเงินรับที่เลยกำหนด 6,630

เงินสด 6,630

ถ้าบริษัทหนนทรีบันทึกบัญชีตัวอย่างเงินรับขายลดเมื่อนำตัวไปขายลดกับ
ธนาคาร การบันทึกตัวอย่างความเชื่อเป็นทำได้ดังนี้

หลังวันที่ 1 เมย. 25+6

ตัวอย่างเงินรับที่เลยกำหนด 6,630

ตัวอย่างเงินรับขายลด 6,000

เงินสด 6,630

ตัวอย่างเงินรับ 6,000

รายการข้างต้นเป็นการล้างหนี้สินที่อาจเกิดขึ้นออก และบันทึกลูก
หนี้ขึ้นใหม่ (ตัวอย่างเงินรับที่เลยกำหนด)

ถ้าตัวขาดความเชื่อถือเป็นตัวที่บริษัทหนึ่หน้าไปขายลดและบันทึกเป็นการกู้ยืม การบันทึกบัญชีสำหรับตัวขาดความเชื่อถือ ทำได้ดังนี้

ตัวเงินรับที่เลยกำหนด	6,630
หนี้สินจากการขายลดตัวเงินรับ	6,000
เงินสด	6,630
ตัวเงินรับ	6,000

การแสดงรายการในงบการเงิน

หลักการแสดงรายการลูกหนี้ในงบการเงิน มีดังนี้

- (1) จำแนกประเภทของลูกหนี้หรือตัวเงินรับที่กิจการเป็นเจ้าของออกจากกัน หากยอดลูกหนี้หรือตัวเงินรับมีนัยสำคัญ
  - ลูกหนี้ตามสัญญาผ่อนชำระควรวแยกต่างหากจากลูกหนี้การค้า
  - ลูกหนี้ที่เป็นกรรมการและเจ้าหน้าที่ของบริษัท ให้แยกต่างหากจากลูกหนี้การค้า และให้แสดงเป็นรายการหนึ่งแยกต่างหากจากสินทรัพย์หมุนเวียน
  - ลูกหนี้ที่เป็นบริษัทในเครือเดียวกันหรือบริษัทย่อย ให้แสดงเป็นรายการหนึ่งต่างหากในงบดุลต่อจากสินทรัพย์หมุนเวียน ยกเว้นมีหลักฐานแน่ชัดลูกหนี้-บริษัทย่อยจะชำระหนี้ภายในระยะเวลาไม่เกิน 1 ปี

- (2) นำบัญชีปรับมูลค่าที่ประมาณไว้เหมาะสมไปหักจากยอดลูกหนี้ที่ถูกต้อง บางกรณี อาจแสดงลูกหนี้ด้วยจำนวนสุทธิ โดยแสดงจำนวนค่าเพื่อหนี้สงสัยจะสูญไว้ภายในวงเล็บ
- (3) ลูกหนี้ที่จัดประเภทเป็นสินทรัพย์หมุนเวียนหมายถึงลูกหนี้ที่สามารถแปลงสภาพเป็นเงินสดได้ภายใน 1 ปีหรือรอบระยะเวลาดำเนินงานตามปกติของกิจการ ขึ้นกับว่าช่วงใดจะยาวกว่า
- (4) เปิดเผยหนี้สินที่อาจเกิดขึ้นจากลูกหนี้ที่มีอยู่ เช่นนำลูกหนี้ไปขายหรือโอนให้กับบุคคลอื่น หรือสถาบันการเงินโดยมีเงื่อนไขว่าในกรณีที่เก็บเงินไม่ได้ กิจการจะยอมชดใช้ให้ โดยแจ้งข้อเท็จจริงในหมายเหตุประกอบงบการเงิน
- (5) เปิดเผยยอดลูกหนี้ที่นำไปค้ำประกันเงินกู้ โดยแจ้งข้อผูกพันไว้ภายในวงเล็บหรือในหมายเหตุประกอบงบการเงิน
- (6) ลูกหนี้ที่มียอดเครดิต หากมีจำนวนน้อยอาจนำไปหักจากลูกหนี้ทั้งหมด และแสดงยอดสุทธิโดยไม่ต้องแยกแสดงเป็นเจ้าหนี้ เช่นเดียวกับ เจ้าหนี้ที่มียอดเดบิตที่มีจำนวนน้อย อาจนำไปหักจากเจ้าหนี้ทั้งหมด และแสดงยอดสุทธิ โดยไม่จำเป็นต้องแสดงเป็นลูกหนี้

